

A célszemély megfigyelései

Kamaszként igencsak irigyeltem a felnevelésemre szakosodott szép számú felnőtet és barátait. Életük csupa izgalom, nyomdafesték, filmbe illő üldözéseken lekoptatott rendőrautók, szerelmes levelekben turkáló házkutató zsandárok, házi-bulik. És akkor arról még nem is beszéltünk, hogy őket senki nem küldte tízkor az ágyba, nem kellett nulladik órára menniük, és ha udvaroltak, többet remélhettek egy biztató kézszorításnál, iskolatáskába bújtatott szerelmeslevélnél.

A régi szép időkről a demokratikus ellenzék – merthogy róluk van szó – több tagja, Kőszeg Ferenc, **Eörsi István**, Iványi Gábor, Demszky Gábor, Petri György és még sokan mások írtak visszaemlékezéseket. Hodosán Róza, aki a kezdetektől részt vett az ellenzék minden fontosabb munkájában a szamizdat-nyomtatástól, terjesztéstől a Hírmondó szerkesztésén át a Szegényeket Támogató Alap (SZETA) munkájáig, Szamizdat történetek című életregénye hihetetlen érzéketlenséggel adja vissza a történelmi távlatnak tűnő tegnapot. S közben kirajzolódik egy asszony életútja, aki egy bihari faluból, ahol édesanyja és nővérei napszámosmunkából éltek, került fel gimnáziumi kollégistának Pestre, ahol büntetésből kis időre az Ifjú Gárdába is beszervezték, bár innen szerencsére kirúgták, mert szégyenére vált a szervezethez.

A demokratikus ellenzékhez a szabadegyetemen át vezetett az út, ahol, amíg az állami képzésben részt vevők szovjet tudósok örületeit hallgathatták, itt Csalog Zsolt,

Bence György, Kis János, Hanák Péter adott elő. A szamizdatkészítés mindennapjai pedig az állandó macska-egér játéokra hasonlítottak: „Mindig a hátul ülők dolga volt figyelni, hogy nem jönnek-e utánunk. Sajnos követtek minket. Rögtön az indulás után kiszúrtuk az első kocsi: Lada 1500-as, három középkorú férfi, CB-rádióantenna, s valóban utánunk jöttek. Elég hamar világossá vált számukra, hogy észrevettük őket. Kisvártatva megelőztek bennünket, majd eltűntek a szemünk elől. Nem telt el sok idő, kiszúrtuk a második autót is – mire az is elénk került és elrobogott. Ez így ment egy darabig, mi észrevettük, ők észrevették, eltűntek, újabb kocsi állt be.” Kissé különös elképzelni, hogy az idézett rész egy szolid, átlagos, húsz évvel ezelőtti napját írja le azoknak a budapesti értelmiségieknek, akik alapvető joguknak tekintették a sajtószabadságot és éltek is vele.

Hodosán Róza könyve nem csupán kitűnő memoár, amiben szóragoztatóan írja le a rendszerváltó értelmiség mindennapjait, hanem hasznos forrásmű is, mivel a könyv végén minden szereplőnek szerepel az életrajza, imigyen kirajzolódik a demokratikus ellenzék arcképcsarnoka.

Konrád György így ír a kötet szerzőjéről: „Ez a nő igazat ír, pontosan, fegyelmezetten, jószívűen, szigorúan, humorral, szerényen és látható erővel, igazat, mert igaza van.”

Petri Lukács Ádám

(Hodosán Róza: Szamizdat történetek, Noran könyvkiadó)

